

Voorwoord

In deze editie van *Groniek* verlaten we de academie om een uitstapje naar het domein van de populairhistorische cultuur te maken. Een tocht langs themaparken, maskerades en nagespeelde veldslagen leert ons dat er ook buiten de universiteit sprake is van een bemoeienis met het verleden. Tijdens deze excursie zal menig ‘professioneel’ historicus concluderen dat deze omgang met de geschiedenis zich niet laat vergelijken met zijn of haar dagelijkse bezigheden. Niet alleen trekt het wetenschappelijk onderzoek minder geïnteresseerden, ook de tekstoverstijgende aanpak van historische onderwerpen maakt de populaire geschiedenis tot een onbekend terrein. Maar juist in de manier waarop het verleden in het openbare leven wordt weergegeven, ligt de aantrekkingskracht waaraan het in ‘serieuze’ monografieën aan ontbreekt.

Tegenwoordig kan de vermaning die eens als voorbode van een afstraffing gold, als motto bij het succesvolle gebruik van historische thema's in de populaire cultuur worden genomen: ‘wie niet luisteren wil, moet maar voelen’. Het publiek hoeft niet schools de gepresenteerde kennis op te nemen, maar wordt actief betrokken bij het oproepen van het verleden. Daarbij kunnen bovendien alle zintuigen worden aangesproken: de geschiedenis wordt zichtbaar, tastbaar en hoorbaar gemaakt – en soms maakt het nuttigen van een heerlijke, ‘authentieke’ snack de dag compleet. Meer dan alleen een passieve toeschouwer, is men participant in de zoektocht naar de historische ervaring, waarbij men *voelt* hoe het eens geweest is.

Dat de weergave van de geschiedenis binnen de populaire cultuur een belangrijke invloed op het historisch besef van het grote publiek heeft, moge duidelijk zijn. Ondanks de enorme populariteit van dergelijke historische ‘recreaties’ worden de verschillende vormen ervan door de wetenschappelijke wereld grotendeels genegeerd. En dat is jammer, temeer het uitbeelden van historische gebeurtenissen al eeuwenlang op grote schaal heeft plaatsgevonden. In dit themanummer nemen we daarom de sociale betekenis en historische ontwikkeling van *re-enactment* nader onder de loep.

Het idee van het creëren van een historische ervaring – een ‘levend verleden’ – zal als een rode draad door de artikelen van het themagedeelte lopen. In vijf artikelen zal zowel op de amusements- als de educatieve en de politieke waarde van het fenomeen worden ingegaan. Het themagedeelte opent met het artikel *De re-enactment-theorie van Collingwood* van Jan der Dussen. In

dit artikel zal Van der Dussen het begrip en de perceptie ervan uitgebreid bespreken. Sinds het verschijnen van *The idea of history* in 1946 is de *re-enactment of the past* is een niet meer weg te denken begrip en speelt het een grote rol in de hedendaagse filosofische discussies binnen de geschiedwetenschap. In het tweede artikel, *Historical re-enactment en de Amerikaanse Burgeroorlog (1861-1865)* van Tjark Blokzijl licht de auteur toe waarom *re-enactors* geïnteresseerd zijn in het uitbeelden van gebeurtenissen uit het verleden. Om aan te tonen hoe *re-enactment* in zijn werk gaat bespreekt hij als case-study de Amerikaanse burgeroorlog. Het derde artikel van Frank van Vree met de titel *Beleef het verleden! De enscenering van de historische ervaring in de populaire cultuur* gaat in op verscheidene vormen waarin het verleden aan het grote publiek wordt gepresenteerd en de gevolgen hiervan voor de ontwikkeling van de historische cultuur in het algemeen.

Pieter Caljé bespreekt in het vierde artikel, *Studentenmaskerades in de negentiende eeuw als uniek ritueel*, studentenmaskerades in Groningen en hun rol. Het themagedeelte sluit af met een artikel van Henk Gras over *De koningsdrama's van Shakespeare*. De koningsdrama's waren in de tijd waarin ze geschreven werden, typische voorbeelden van gebruik van het verleden om het heden te legitimeren. Hoewel ze tegenwoordig tot de minst populaire werken van Shakespeare behoren, waren ze in de zestiende eeuw hoogst belangrijk.

Het supplement opent met een *Hoog van de Toren* van redactielid Thomas Slager, getiteld *De terugkeer van de staat*, waarin hij de relatie tussen staat en burger bespreekt. In de rubriek *Historisch Erfgoed* neemt Bert Treffers ons mee op een tocht door Rome. Hij beschrijft aan de hand van zijn persoonlijke ervaringen de overweldigende indrukken die de Eeuwige Stad op sterfelijke passanten achterlaat. Tot slot bespreekt Dick de Boer in de rubriek *Persoonlijkheden* zijn persoonlijke band met de fascinerende historische personen de abt Emo van Wittewierum en 'superpaus' Innocentius III in *De proost en de Paus. Hoe de wegen van de fascinerende persoonlijkheden elkaar kruisten*.

De redactie wenst u veel leesplezier.

ERRATUM

In het vorige nummer van *Groniek* nummer 179 *Muziek & maatschappij* zijn de verkeerde gegevens bij Steven van den Broucke geplaatst. Hier had moeten staan:

Steven van den Broucke (1981), licentiaat sociologie aan de universiteit van Gent sinds 2006, is momenteel werkzaam aan het Instituut voor Sociale en Economische Geografie aan de K.U. Leuven. Zijn huidige project is een kwalitatieve studie naar attitudevorming tegenover windenergie.